2

JESU BENEDICENTE!

VISUM,

Inclutæ ac Gratioſiſſimæ Facultatis Medicæ in Illuſtri Salanâ indultu,

PRÆSIDE

VIRO

Nobiliſſimo, Excellentiſſimo atque Experientiſſimo

DN. GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,

Med. D. Theoret. P. P. Medic. Ducal. Saxonic. & S. R. I. Acad. Nat. Curioſ. Collegâ, p. t. Facultatis Medicæ Decano undiquaque ſupra laudem ſpectatiſſimo,

Domino Patrono atque Præceptore æviternùm devenerando,

Phyſiologicè examinandum

in Auditorio Medicorum,

ad d. Junii A. R. H. 1674.

placidæ Philiatrorum disquiſitioni ſiſtet

AUCTOR

JOHANNES Burg/VRATISLAV.-SILES.

JENÆ, LITERIS KREBSIANIS.

J. B!

QUantò obſcurior Animæ Eſſentia & cognitio, tantò admirabiliores ſunt Ipſius Operationes. Cæterarum aliàs fit mentio ab aliis uberrima, de ſenſu VISUS id nunc dicere liceat, Auctores, quotquot de eo conſulimus, in ſtuporem Ejus conjici. Dei nomine Viſum dignatos fuiſſe Stoicos; Formæ, Theophraſtum, Auctor eſt *Rhodigin. lect. antiq. l. 3. c. 18.* Fruſtra crederetur tantâ pompâ exſtructus Mundus; Lucis & colorum nullus eſſet uſus: ſi divino munere deſtituta viverent Animalia.

Viſus beneficio vitam à morte diſtinguit Ratio; motum localem exercet Anima; diſtractiſſimas orbis partes peragrat Homo, uni tantum loco affixus aliàs manſurus. Viſu commodis noſtris proſpicimus; imminentia malorum tela declinamus; inſidiatorum mentes non rarò expiſcamur. Viſorio Organo clauſo, vel ablato, carcerem cum *Platone* corpus noſtrum non immeritò ſalutamus. Cœcos, quod inſignia Majeſtatis videre, aut revereri nequeant, à poſtulatione excludunt Jureconſulti.

Viſu intercepto quanta enaſcatur infortuniorum Lerna, ſatis cognovêre Philiſtæi, Simſonis oculos eradentes; Ulyſſes, Polyphemum excœcans, Quid, quod Divini *Platonis*, Peripateticorum Principis, *Ariſtotelis*, & ipſius experientiæ aſſerto nos Viſu adminiculante in rerum optimarum cognitionem pervenire, indeque Philoſophiam primò ortam fuiſſe, non poſſit non eſſe notiſſimum.

Totus oculus ſit oportet, cui ſenſus exquiſitiſſimi emolumenta perſpicere; totus Lingua, cui ejusdem elogia exactè

 ſiſtere

ſiſtere fuerit collibitum. Paucis ut multa complectamur; quò ex omnium animæ operationum numero plus eminent ſenſus; hôc ſenſu quocunque eminentior primatum ſibi & ſceptra dignius poſtulat Viſus. Superet neceſſitate reliquos Tactus, omnibus palmam præripit nobilitate Viſus. Quinque ſenſuum maximus eſt in oculis: nam cum ſenſus nullus, quod abeſt mille paſſus, ſentire poſſit, oculorum ſenſus, Viſusque ad ſtellas pervenit.

Movit tàm jucunda, tàm neceſſaria, totique vitæ utiliſſima functio animum meum, ut naturam ipſius penitiùs indagare conſtituerem. Terruit, fateor, ab initio ardui negotii moles nonniſi Atlanticis humeris ſufferenda; retraxerunt Lynceorum Phyſicorum querelæ de infelici in ſcrutinio Viſus ſucceſſu. Jactam tamen aleam retrahere nolebam, vulgatâ inprimis nixus parœmiâ: In magnis voluiſſe ſat eſt.

Miſſo itaque ulteriori præfamine rei ipſius tractationem aggredior; cui propoſito ut oculi omnia tuentes radio ſuo gratioſo adeſſe non dedignentur, ſpe indubiâ ſuffultus, voveo.

CAPUT I.

Definitionem Nominalem & Realem exhibens.

PAuciſſima Nomen Senſus noſtri conſideratu digna præbet. Interea ne ἀκέφαλος veluti videatur Diſſertatio, ea non prætermittemus.

Audit notione communiſſimâ VISUS, vel VISIO, quarum illâ actum primum; hâc actum ſecundum denotari volunt ii, quibus circa vocabula placet eſſe accuratioribus. Viſio tamen nonnunquam prò aliquo objecto ſive ſpectro uſurpata legitur. Græci vocant ὄψιν, quo nomine ipſis quoque non rarò oculi veniunt; ſive ab ὢψ, quod oculum ſignificet, ſive ab ὄπτομαι, VIDEO, deductâ origi-

ne.

ne. Aſpectum vocat *Pariſan. de Subtil. l. X. Exerc. 1. c. 1.* Germanicè dicitur das Geſicht / oder das Sehen.

Princeps & propria vocabuli acceptio in exprimendâ rerum viſibilium receptione & cognitione obtinet; per analogiam verò frequenter ad animi meditationes, & ſpeculationes ab Arbitris Lingvæ Latinæ transfertur. Evolvi de his poſſunt *Lexicographi.*

Majus momentum in explicatione rei ipſius, & definitione ſitum eſt. Concordes circa hanc Auctores ferè omnes offendimus, ex quorum Scriptis talem ſiſtimus: VISUS EST SENSUS EXTERNUS, SPECIES RERUM VISIBILIUM PER MEDIUM DIAPHANUM OCULI BENEFICIO RECIPIENS, ET COGNOSCENS.

Generis ratio in aprico videtur conſtituta: de cæteris, quæ explicationem merentur, in ſequentibus erimus ſolliciti, ne iis jam immoramur.

CAPUT II.

Organum & Subjectum Viſus evolvens.

VIſus ORGANUM & Sedes ſunt OCULI, animæ feneſtræ, quos eousque laudibus proſequuntur *Galenus l. 8. de U. P. c. 5. & Veſalius corp. hum. fabr. l. 1. c. 5.* ut eorum gratiâ caput eſſe conditum aſſerant.

Cùm verò manifeſtiſſimè pateat, oculos eſſe partes corporis diſſimilares, & organicas, easque, è quibus ipſæ componuntur, (conſtructio verò hæc eſt admirabilis,) diverſo modo ad viſum concurrere, cultro Anatomico erunt diſſecandi, ut partes ipſorum integrantes meliùs cognoſcantur.

NOMEN Philologis expediendum relinquentes, ſive ab *occulendo*, ſ. quaſi ὄψεως θάλαμος, *viſionis ſedes* dicantur, NUMERUM oculorum ſi attendimus, is in omnibus animalibus eſt binarius. Naturam hoc pacto vel inopino alterutrius detrimento tempeſtivè ſuccurrere, vel viſum exactiorem reddere conſtituiſſe multi perſvadent Scriptores, quanquam & ii, quibus unico tantùm oculo viſum omnem abſolvi placet, id tantùm intendiſſe Creatorem volunt, ut

oculo dextro, occurrentibus ab iſto latere, ſiniſtro, à ſiniſtris incidentibus incommodis prævideremus, quam hypotheſin ex *J. Bapt. Portâ* inferiùs proponemus.

SITUM nacti ſunt auguſtum, capitis nempe anticam partem, & fronti proximam; ut nempe remotiora & plura objecta complecteretur vis viſiva in edito loco, & quaſi in ſpeculâ, conſtituta; adhæc eò tenderet Viſus, quò motus animalium, nempè antrorſum, & cùm caput ſit in omne latus mobile, oculi in eo conſtituti de eodem participarent commodo, & tanquam excubitores ac vigiles ſaluti totius invigilarent. Cavernis oſſium undiquaque muniti detinentur nunc prominentiores, nunc deliteſcentes magis, ne ſcilicet facilè noxam contraherent membra delicatiſſima. Monſtroſos quorundam oculorum ſitus & conformationes nonnullas recenſet *Majol. Tom. I. Dier. Canic. colloq. 2. p. 32. ſeqq.* Quin & DISTANTIA ipſorum ab invicem, & interpoſitus naſi limes venit attendendus, quantum illa conferat ad Viſum, latiſſimè exequitur *Aquap. de ocul. part. 3. c. 1.* De naſo locus eſt apud *Plemp. Ophthalmogr. l. 3. c. 18.* Singulare eſt, quod *Heerius* recenſet *Obſerv. 4. p. 70.* de quodam, qui oculo ex orbitâ delapſo, & in faciem pendulo nihilominùs viſu fuit præditus, & alii de quibusdam, quos per naſum vidiſſe adſtruunt.

FIGURA, ipſorum cum nervo, & muſculis adhærentibus bulbi, ſeu ut *Keplero* appellare libet, cepæ; aliis pyramidis ſpeciem exprimit; reſectis illis rotunda, & convexa eſt. Capaciſſima hæc ſpecierum recipiendarum, nullis injuriis ob æqualitatem obnoxia, & motui aptiſſima oculis optimè conveniebat.

MAGNITUDO ubique eodem circulo non eſt metienda. Variat ea magnoperè, ſive ipſam oculi corporaturam, ſive ſitum contempleris. Parvi ſunt in homine reſpectu ad alia animalia habito.

QUALITATEM oculi humores & membranæ, quæ partibus humidis & frigidis Anatomicorum conſenſu accenſentur, frigidam & humidam eſſe demonſtrant. Ad

lucem

lucem majorem, refractionem radiorum, & firmiorem ſpecierum retentionem facere iſtam temperiem Scriptores docent. Lis hoc loco fervet inter *Platonem & Ariſtotelem*, Philoſophiæ Lumina, quam poſterior affert *l. de Senſ. & ſenſil. c. 2.* contra Platonem diſputans oculum non ex ipſius aſſerto igneum, ſed, adſtipulante experientiâ, eſſe aqueum. Veruntamen facilè iſtam contentionem poſſe ſopiri ſapienter ſtatuunt Viri quidam Doctiſſimi. Etenim, ſi Platonis verba, quæ in *Timæo* proponit, examinentur, lucem Ipſum, non ignem intelligere fiet evidens. Ignis certè illius, ait, qui non urit quidem, ſed illuminando ſvaviter diem invehit mundo, participes oculorum orbes Dii fecerunt. Prolixiùs illud probat Celeberrimus *Th. Bartholin. de luc. anim. l. 1. c. 4. 14. & 15.* Et tali pacto cum Peripato Divini Platonis ſententia amicè conſpirat.

Nunc ad PARTES conſtitutivas ordine devolvimur, in quarum nexu & compoſitione planè mirandis omnes nervos intendiſſe Natura videtur. Inſerviunt illæ vel motui, vel tutelæ, vel ornamento, vel viſui, vel mixtæ ex his functioni. Oculum denique vel circumſtant vel componunt.

Cameras, quibus lucidiſſimi Orbes includuntur, oſſa præbent capitis, ethmoides, & maxillæ ſuperioris. Horum durities ne detrimentum aliquod afferat, aut moleſtiam creet, perioſtium prohibet, & abundans bulbo circumſita pingvedo, cujus inſuper non vulgaris in membris frigidi calefactione & pro motu facilitando lubricatione utilitas eminet.

Canthus ad naſum uterque carunculas, glanduloſa corpora abſcondit, humiditatis ſuperfluæ receptacula, & lacrymarum cribra, unde Anatomicis dicuntur puncta lacrymalia. Liquorem in his contentum naturaliter ſe habentem ad palpebræ motum facere, annotat *Grembſ. arbor. hum. l. 1. c. 8. §. 13. n. 3.* quod & *Nic. Stenon. obſervat. de glandul.* placet.

Palpebra oculum involvit duplex: Superior & inferior.

Muſcu-

Muſculis iſtæ gaudent, uti *B. Dn. D. Rolfinc. Diſſert. Anat. l. 3. c. 12.* proponit, quatuor: Ciliari, Orbiculari duplici, ſuperiore & inferiore, quem alii cum Bartholino pro uno ſaltim agnoſcunt, atque Fallopiano Levatore ſ. recto, ob motum utriusque inſertis. Inferioris quidem motus aliquanto eſt obſcurior, unde & à nonnullis penitùs ipſi fuit denegatus, poteſt eum tamen quivis in ſeipſo ad ſpeculum obſervare, ſcribit *Barthol. Anat. ref. l. 3. c. 8.* Cutis ipſis contigit duplicata, membrana carnoſa, & extremitates ferè cartilagineæ, ut ſcilicet cilia rigida exiſtentia viſum juvarent, quem pendula remorarentur. Cilia & ſupercilia præter umbram, quam oculis facere perhibentur, omnium nocivorum illapſum arcent & prohibent.

Exemto ex alveo oculi globo primi ſe ſpectandos ſiſtunt in parte poſticâ MUSCULI, in quorum numero determinando multum inter ſe diſſident Auctores veteres & recentiores, quorum ſententias in compendio legendas ſiſtit Illuſtris *Rolfinc. l. l.* Bruta quod concernit, octo in illis plerumque reperiuntur, quorum ſeptimus, orbicularis dictus, nervum opticum involvit, ut obtutus eorum, cum prona incedant, eò fortiùs figatur, ſeu, ne ob hoc ipſum oculus excidat, aut doleat; octavum obſervavit *Fallopius*, in membranam nictantem qui inſeritur, unde nictatorius dici poteſt. Videatur Excellentiſſimus *Horſtius manuduct. ad Medic. part. 1. c. 1. ſect. 1. theſ. 6.* In homine verò plures ſex non dari â *Fallopio* aſſertum hucusque conſtanter crediderunt Eruditi, quorum QUATUOR RECTI, DUO OBLIQUI exiſtunt.

Primus ATTOLLENS ab officio dictus & SUPERBUS ab animi moribus, quos indicat, in ſuperiori parte ſitus oculum ſurſum elevat.

Secundus è regione primi infra poſitus, quod oculum deorſum moveat, DEPRIMENS vocatur & HUMILIS, ſeu virgineus.

Tertium in majori angulo naſum verſus oculum dirigentem ADDUCENTEM ſalutant & bibitorium.

Quar-

Quartus minorem angulum occupans & a naſo oculum avertens, ABDUCENS audit & INDIGNATORIUS.

A motu quatuor rectorum junctim agentium intrò rapitur oculus motu, quem Anatomici tonicum appellant.

Sequuntur DUO OBLIQUI, volventes, ſeu circumagentes, quorum alter MAJOR & SUPERIOR à ſitu, FALLOPIANUS ab Inventore, & TROCHLEARIS à loco, quem tranſit, MIRABILIS ab artificio, nuncupatur.

Alter MINOR & INFERIOR peculiare nomen nondum meruit, præter AMATORII cum Fallopiano ſibi commune.

Novum planè quid circa Muſculos oculorum in humanis corporibꝰ annotat *Ant. Molinett. Diſſert. Anat. & Pathol. de ſenſ. c. 4. p. 25.* Inveniſſe namque Anno M. DC. LXIX. D. Franciſc. Boldrinum muſculum ſeptimum, minorem reliquis, quem, quod juxta trochleam initia capit, trochlearem vocat, ſeque, & omnes diligentiores Anatomicos in omnibus cadaveribus obſervâſſe glorioſè jactat. Delineatio ejus in tab. æneâ *l. c.* videri, de veritate αὐτοψία conſuli poterit. Accedere hoc videtur, licet quoad numerum ſolùm, ſententiæ *Galeni*, qui *l. 4. de loc. affect. c. 2* & alibi ſeptem in oculo muſculos conſtituit, quem ſequuntur *Carpus*, *Veſalius*, & alii.

Solutis his quaſi faſciis NERVI prodeunt OPTICI, omnium totius corporis maximi & molliſſimi; id ſingulare præ cœteris in iis obſervant nonnulli, quod cavitate gaudeant manifeſtâ, Herophilo eapropter pori dicti, quâ de re tamen dubitant multi, interque eos hâc de controverſiâ conferri merentur *C. Hoffmann. de part ſimil. c. 13. p. 56. B Rolfinc. l. 4. c. 31. Diſſert. Anat. & Th. Barthol. An. Ref. l. 3. c. 1.* Spiritus oculi illuſtratores, & imaginum depictarum ad cerebrum & phantaſiam portitores dum oculo miniſtrant, quid in viſu promovendo præſtent, promptè colligitur. Conjunguntur in medio velut ſibi invicem, ut firmetur lubrica ſubſtantia, alteroque oculo demto alteri Spiritus viſivi copiâ majori deferantur: disjuncti abhinc parte medullari re-

B tinam

tinam cuneato quaſi margine in exigua capillamenta fiſsâ effingunt, meninge tenui choroidem; craſsâ ſcleroticam, licet aliis has in genere progeniem nervi optici vocitent, & communem hanc opinionem videantur rejicere, id quod etiam in bonum ſenſum tractum concedi poteſt.

Præter hos aliud NERVORUM PAR, ordine Anatomicis SECUNDUM pro motu faciliùs exequendo receperunt oculorum orbes. Tacemus hoc loco vaſa ſangvifera venoſa & arterioſa, quæ in oculum copioſè inſeruntur.

Ad tunicas explicandas, quæ pelliculæ audiunt *Ciceroni*, properamus, quarum mentionem jam fecimus.

De eorum quidem numero diſſident Anatomici; aliis minori contentis, & cum *Hippocrate l. de loc. in hom. c. 5. t. 4.* tres tantum numerantibus; aliis eum multiplicantibus, quos ſtudio brevitatis hoc loco præterimus. Dirimit hunc diſſenſum qualemcunque *Plempius l. 1. Ophth. c. 6.* tunicas à membranis diſtingvens. Adhæc eum nullo quaſi negotio decidemus, ubi tunicas à quibusdam dividi, & tùm quoad partem anticam, tùm poſticam, utrâque pro ſingulari habitâ, denominari attenderimus.

QUINQUE nos jam eligimus:

Prima eſt ADNATA, ſeu conjunctiva, eò quòd oculum cœteris partibus annectit; lævis & tenuis, alba reverà, adeòque album oculi vulgò dicta, contra ac ſentit *Aquapend. part. 3. c. 4.* plurimis vaſis interſtincta, quæ, niſi in Ophthalmiâ, difficulter agnoſcuntur. Alboris ipſius uſum *Kepler. Paral. in Vitell. c. 5.* conjicit, ut judicaremus, num in nos oculos aliquis conjiciat. Ne motu & calore exaſperetur, humido quodam pingvi & oleoſo eam perpetuò oblini ſcribit *Linden. Medic. Phyſiol. c. 10. art. 2. §. 9.*

Connectitur huic SCLEROTICA, ob durum contactum & robur ita nominata; poſticam oculi tegit partem, nervo optico firmiter adnexa, ut propterea ejus progenies dicatur. Hujus enim fibrillæ tenuiſſimæ in ſubſtantiam ejus abeunt; conſentit color & cornea ſubſtantia, unde nec hæc, nec cornea à durâ membranâ ſolâ oriuntur, quæ quorundam eſt opinio, quod ante innuimus. Hæc anticè producit

COR-

CORNEAM, quod inſtar cornu lucernarum egregiè polita; & in lamellas diviſibilis appareat. Hæc anteriùs ob diaphaneitatem ſpecies viſibiles transmittit, & coarctat, itemque refringit, inſigni viſus utilitate.

Tertia ſequitur CHOROIDES, à ſimilitudine chorii in fœtu, quod propter multiplicem vaſorum texturam æmulatur. Poſticè ſita eſt, in homine nigricat, unde nigram ſemper pupillam facit, in taurorum oculi fundo colore ferè ſemper cœruleus, cœruleos eorum oculos repræſentat. Ab hâc producitur RHAGOIDES, ſeu UVEA, ob uvæ imaginem nomen ſortita. Hæc anticâ parte in centro oculi foramen ſub corneâ oſtendit, quod Pupillam, ſeu nigrum oculi, nominare conſvevimus. Colorem circumferentiæ ejusdem & ambitus in omnibus hominibus non eundem apparere, ſenſus loquitur, cum cœtera animalia, præter equos, in toto ſuo genere, uniformi gaudeant, uti vult *Ariſtot. Hiſt. Anim. l. 1. c. 10.* Cauſam verò nigredinis redditurus *Hippocrates l. de carnibus c. 18. t. 13.* id fieri ait, ὅτι ἐν βάθει ἐστὶν, καὶ χιτῶνες περὶ αὐτὸ εἰσὶ μέλανες, *quod in profundo eſt, & tunicæ circum ipſam nigræ ſunt.* Conſentit huic fonti *Linden. med. phyſiol. c. X. artic. 5. §. 10.* cum profunda umbram facere conſtet, & quò profundior ea videatur, eò magis nigricet. Adfert præterea *Scheineri ex fundam. optic. l. 1. part. 2. c. 1.* ſententiam, qui pro choroidis translucentis varietate colorem diverſum pupillæ oriri affirmat. Tributa Æthiopibus quibusdam pupillæ viriditas figmentis rectè annumeratur *à Conring. de hab. corp. mut. cauſ. p. 122.* Figura in bobus, felibus, canibus eſt oblonga, in homine rotunda. Hujus ſanè hiatus ſi natura fuiſſet oblita, tota procul dubio oculi conſtructio periiſſet, cùm neque lux, neque ullum viſibile ad cryſtallinum pervenire ullo modo potuiſſet, verba ſunt *Aquapendentis.* Nigro colore intùs tincta eſt, quà cryſtallinum humorem reſpicit, ſcabritie quadam notatâ tunica, ut & proceſſu ciliari ad cryſtallinum humorem miſſa lumen reflectens abſorbendo radiorum confuſioni præcavet, obſervante *Carteſ. de homin. §. 19.* Quà verò tunicam corneam, diverſicolor eſt.

Illud obſervari nunc apprimè erit neceſſarium, Pupillam motu pollere duplici, dilatatorio, & conſtrictorio. Cauſam *Schegkium* rejicere in muſculum medium in radice oculi, nervumque opticum circumdantem, auctor eſt *Sennert. l. 1. Inſtit. c. 12.* Galenicam *l. 10. de U. P. c. 5.* in Spiritu, & inflatione conſiſtere creditam prolixè refutat *Plempius l. c. l. 1. c. 11.* qui duplicem ibi adfert, internam & externam: hanc lucem, colorem, & diſtantiam variantem; illam animæ facultatem naturalem, quâ occaſione *Carteſium Dioptric. c. 3. §. 5.* motum illum pro voluntario, licet utplurimùm à nobis ignorantibus peragatur, æſtimantem oppugnat. Egregiè tamen & pro more ſuo eruditè utrumque conciliat *B. Rolfinc. l. c.* explicatâ motus voluntarii duplici, vel ſecundùm Ariſtotelem, vel ſecundùm Galenum acceptione. Id inprimis motus iſte procurat, ut & nimiàm lucem oculis nocituram coarctatione arceat, & expanſione ſufficientem pro illuſtrandis ſpeciebus intromittat.

Arcus ulteriùs circa pupillam ab uveâ formatur, Iridem vulgò nominant. Colorem ipſius pro diſpoſitione cerebri, tunicarumque mutari, ſtatuit illuſtris *Conring. l. l. Molinettus* verò *c. 3.* favens eorum, qui realitatem colorum rejiciunt, opinioni, pro diversâ proportione ſuperficierum, in quas lumen incidit, quasve trajicit, variaque inde ortâ lucis refractione iridem nobis apparere coloratum judicat.

Quarta tunicarum eſt RETINA, ſeu AMPHIBLESTROIDES, à ſimilitudine, quod retis texturam complicati referat, dicta, membrana eſt tenera ac delicata, albicans & pellucida, licet obſcura videatur, nam uveæ colorem transmittit tam cœruleum, quàm è fuſco nigricantem. Hæc ulterius tenuiſſimâ ſtructurâ progreſſa humorem cryſtallinum inveſtit, aranea idcircò ob tenuitatem, & cryſtalloides appellata. Mucum in ipsâ, à quo albicet, & ſpecies receptas illuſtret, annotat *Barthol. An. Ref. p. 350.* Utilitas ipſius prima ac maxima quidem, propter quam ſupernè fuit demiſſa, ut, cum cryſtallinus alteratur, id ſentiat, verba ſunt *Galeni l. 10. de U. P. c. 2.*

Quin-

Quinta VITREA ab humore, quem continet, Anatomicis appellata, velut paries intergerinus, cryſtallinum & vitreum humores ab invicem diſtingvit; hunc verò exactiſſimè involvit.

HUMORES jam excutiamus, quorum TRES Anatome ſiſtit. AQUEUS diſſectis anterioribus tunicis effluens primum ſibi poſtulat examen. Spatium is totum inter corneam & cryſtallinum, velut alveum rivus; interfluit, fluxilis, & aquæ ad inſtar pellucidus, albugineus ab aliis appellatus. Parum abeſt, quin à multis ex partium vitalium conſortio relegatus ad excrementorum colluviem detrudatur. Cauſam verò pro illo agit *N. Highmor. Diſq. Anat. l. 3. part. 2. c. 4.* qui vias ſibi oſtendi, per quas excernatur, poſtulat, &, quod vitâ increſcente non incrementa capiat, ſed potius in ſenum flaccidis oculis planè deficiat, id demonſtratum.

In eo radios viſivos fortiùs uniri, Theoremate: Ex concurſu radiorum fractorum ignis poteſt generari, probat ſæpè laudatus *Aquap. part. 3. c. 5.*

Reſtitui hunc humorem poſſe in ſenioribus negat *Plempius l. 1. Ophth. c. 16.* Interim non hunc modò, ſed duos præterea reliquos artificio quodam regenerari experimenta *Burrhi*, ipſiusque ad *Excell. Bartholinum* litteræ proſtant. Quanquam *Bartholinus* & *Borrichius* potiùs Naturæ illam redintegrationem ferant acceptam, cum quibus etiam ſentit, idque nos docuit *Excell. Dn. D. Præſes* Vide, ſi lubet, *Acta Medic. & Philoſ. Hafn. part. 1. Obſerv. 69. 132. 133. Ephemer. Gallor. Tom. 5. eph. 3. & German. Ann. 1. Obſerv. 12. & 117. à Nobiliſſ. Dn. D. Elſnero*, Patriæ noſtræ Practico Celeberrimo, annotatas.

Quemadmodum Vitellus in medio albuminis duplicis; ita CRYSTALLINI humoris globus inter aqueum & vitreum occupat ſedem. Cryſtallus & glacies concreta, vel gemma nitidiſſima videtur corpus ſplendidiſſimum & diaphanum. Ligamentum ei tunica uvea impertitur, CILIARE à ſimilitudine ciliorum oculi exteriorum appellatum, cujus ope nectitur reliquis partibus, & velut à muſculo huc

illuc

illuc pro objectorum diverſitate movetur; nigrore verò viſio diſtinctior redditur, uti hæc diffuſè proponunt *Carteſ. de hom. §. 19. Dioptric. c. 3. & 5. Plemp. l. 3. c. 9. & Highmor. l. c. c. 3. Plempius* non improbabilia eum aſſerturum judicat, qui easdem productiones turgefacere ſe per contractionem in clarâ luce diceret, ut nempe confertæ & addenſatæ lumen nimium excludant: in debili verò luce extenuare ſe, ut ita ſejunctiores & rariores plus luminis admittant, adeoque uveæ, cujus ſunt progenies, eſſe adminiculatrices. Malè præcipuum viſionis ſubjectum ſtatuitur, quod inferiùs docebitur. Denſior eſt reliquis, &, ſi exiccetur, ex meris videtur conſtare pelliculis, inſtar cæparum invicem ſe excipientibus.

Ultimus adhuc VITREUS propriâ membranâ cinctus, cryſtallinoque pulvinaris ad inſtar inſerviens ſupereſt. *Galen. de U. P. l. 10. c. 1.* ab hoc cryſtallinum; hunc à corpore ipſum ambiente per διάδοσιν nutriri credit. Aliter verò tùm de totius oculi, tùm de humorum nutrimento judicium fert *H. Barbat. de ſero & ſangv. p. 63. ſeqq.* cum quo conferri meretur exactiſſima ſententia *Æmil. Pariſan. l. X. exerc. 1, c. 3. p. 409.*

Tantus Naturæ artificis in nobiliſſimo inſtrumento apparatus eminet, unde, quænam illarum partium primò viſui ſit neceſſaria, erit deliberandum.

Hâc de re quid ſtatuendum ſit, ut eò melius conſtet, prius quasdam præmittemus hypotheſes; quarum evidentia inferiùs fiet manifeſtior: Receptionem ſpecierum viſibilium, & depictionem earundem fieri in oppoſitâ oculi parte, non ſecus ac in camerâ obſcurâ ſolet obſervari, ponimus: Omnium ſenſuum effectores eſſe nervos Anatomici nobis concedunt; hinc & nervoſa corpora; inde ſi quid in oculo depingi, recipique debet, opacum & tale organum ſibi poſtulat, in quo poſſint ſiſti illa objecta. Ex quibus duo alia fluunt poriſmata: 1. illud pro principali viſionis organo habendum eſſe, ubi radii viſivi figi, finiri, & terminari queunt. 2. Illi parti viſionem principaliter adſcribendam, in

quam

quam nervus opticus, abs quo nullatenus perficitur viſio, inſeritur.

Retinam tunicam qui vidit, & notat, illam eſſe oppoſitam foramini uveæ, denſitate transfluxum ſpecierum impedire, & à nervi medullâ propagatâ oriri, adeoque ſolam eſſe, cui præfata competunt, & de eâ prædicari queunt, nullatenus verò de aliis, facilè Opticorum ſententiæ pro hac tunicâ militanti accedet, quam optimè proponit *J. Kepler. loc. cit.*

Invident ei dignitatem ampliſſimam *Ariſtoteles, Galenus*, & qui ipſos ſequuntur, ob ſummam perſpicuitatem, cujus beneficio ab objectis viſibilibus alterari queat, humori cryſtallino delato principatu. Addit *Galenus l. c.* rationem ab ὑποχυμάτων ſeu *ſuffuſionum* inter cryſtallinum & corneam ſitarum impedimento deductam.

Veruntamen præter experimenta *Carteſ. Dioptric. c. 5. & Plemp. l. 2. c. 19.* in oculo bubulo facta, & transmiſſionem ſpecierum per omnes humores probantia; cameram item obſcuram contraria ſvadentem, omnium exactiſſimè hæc refutat *Barbat. l. c. p. 69.* qui ſententiam iſtam, quâ præcipuum videndi inſtrumentum eſſe cryſtallinum aſſeritur, admittit, quoniam ſi omnium primò non reciperet cryſtallinus videndarum rerum ſimulacra, nulla celebraretur viſio, at eodem in cryſtallino non fiunt objectorum ſenſationes, quod ibi latiùs à tunicis circumpoſitis confirmat. Adeoque cryſtallinus humor ad viſionem quidem multum confert, & pro transmiſſione ſpecierum præcipuè concurrit, inſtar lentis cujusdam, ob diaphaneitatem æqualiter ſpecies recipit, refringit, ſed ulterius dimittit, ſimul verò facit, ut juſtâ proportione objecta offerantur, eo ipſo tamen per modò præſuppoſita palmam relinquit meritò retinæ.

Græcos excipit Arabs, *Averrhoës*, qui araneam tunicam ad id faſtigium elevare laborat, quòd à Galeno ipſi ſummum luciditatis encomium ſit tributum, & talpæ eâ deſtitutæ viſu careant. Hoc ipſum verò pari cum prioribus paſſu ambulat. Et talpas viſu ſui generis pollere *Scaliger*

Exerc.

Exerc. 244. Ephemer. Germ. ann. 2. obſ. 57. & qui omnes ſententias, calculosque collegit *Excell. Thomaſius Diſput. de Talp. viſu anno 1659. Lipſ. habitâ* demonſtrant.

Magis nos urget, quod *Ephemer. Gallor. Tom. 4. Ephèm. 7.* Mariotti quendam Librum: Nouvelle decouverte touchant la Veue, *Novum de Viſu inventum*, inſcriptum, ejusque Excerpta ſiſtunt. Auctor ejusdem pro retinâ ſubſtituit tunicam choroidem, utque illam amoveat ab officio, duplici ratione, & uno experimènto nititur. Retinam eſſe pellucidam, adeoque radios transmittere, in eâ decuſſari radios, adeoque non in unum punctum coire, quod ad Viſum neceſſariò requiritur; & ubi illa ſola eſt, objecta non apparere, e. g. in centro, ubi verò choroidem habet ſuppoſitam, videri diſſerit. Opponi hanc in rem poſſunt & ea, quæ jam ipſi de eâdem retinâ confeſſi ſumus.

Non levis armaturæ hoc eſt telum, cujus declinationem non adeò facilem fuiſſe *Pecqueto ex Excerptis Epiſtolæ Ipſius eâdem Ephemeride* conſignatis liquet. Cum tamen ab Ipſo ſufficienter illi ſit ſatisfactum, plura in præſenti non addimus, niſi hoc: Conſtat omnibus cameram obſcuram intuentibus, ſpecies in tenui, albâque papyro poſſe recipi, & licet aliquatenus transmittantur, fit tàmen pictura perfecta in chartâ, cum quâ comparamus tunicam retinam. Hincq; non improbabiliter eminentiam hujus tunicæ èlici poſſe affirmamus. Faciunt huc verba *B. Schelhammeri Ophthalmogr. & Opſioſcop. §. 22.* ubi: tunica, ait, retina radium advenientem leviter transmittit, & ſuâ, ſubſequentisque tunicæ opacitate eum obliterat.

CAPUT III.
Objectum Viſus illuſtrans.

QUicquid capaciſſimo ſinu Orbis complectitur univerſus, illud à Viſu percipi aptum natum eſt. Quoniam verò non omnia ratione quâcunque conſiderata ſenſum movent, claſſes quædam certæ erunt conſtituendæ.

Diſtinguunt aliàs ex *Ariſtot. l. 2. de anim. c. 6.* ſenſibile in id,

id, quod eſt per ſe, & quod eſt per accidens. Per ſe ſenſibile duplex aſſerunt: Proprium & commune; proprium illud appellantes, quod alio ſenſu ſentiri nequit, & circa quod error fieri non poteſt; commune verò, quod diverſo modo ſe habet. Per accidens ſenſibilia vocant ſubſtantias.

Objecti communis ſpecies aliqui extendunt ad novendecim; aliqui minori numero includunt. Sufficere tamen Ariſtotelis quinarium: Magnitudinem, Figuram, Motum, Quietem, Numerum, credimus, & ad ipſum, quæcunque ab Opticis proponuntur, poſſe referri.

De proprio tantò ſollicitiùs concertatur, quantò plus in ejus cognitione ſitum eſt Naturæ Conſultis. *Philoſophus l.2. de anim.c.7.* iſtud inprimis agit, ut demonſtret, omnia, adeoque perſpicuum ipſum, ſub ratione coloris, proprii quandoque, interdum alieni, oculis apparere. Qui ipſius doctrinas explicant, Colores eſſe Qualitates ex miſtione provenientes, & corpori alicui inhærentes docent. Lucem deinde de ſe dicere exceſſum quendam quoad facultatem viſivam, nullamque ad hanc habere proportionem: quin & ita ſe habere ad colorem, ut eum non producat, ſed manifeſtet tantùm.

In aliam ab ipſo ſententiam digrediuntur plerique Recentiorum, & Lucem præ Coloribus eligunt, cujus ratione omnes Colores cognoſci contendunt.

Hoc aſſertum ut probent, diverſimodè Colorum explicationes tractant, dum alii eos Lucem eſſe obfuſcatam, alii tinctam, alii refractam aſſerunt. Inprimis Illuſtris *Rob. Boyle exper. de color. c. 2. §. 3.* hac de re meretur attendi. Conſiderat colorem dupliciter, vel ut Qualitatem reſidentem in corpore, quod dicitur colorari; vel ut Lucem ipſam, quæ ſic modificata ferit Organum Viſus, adeoque ſenſationem iſtam, quam colorem vocamus, producit. Secundam, licet minùs uſitatam, ipſe veritati magis conſentaneam perſvadere toto nititur Tractatu, & *c. 4. §. 6.* exactè deducit, ex particularum ſuperficialium corporis cujusdam poſitu, figurâ, connexione, quantitate, motu, indeque ortâ lucis variâ reflexione, refractione, abſorbitione, majori vel minori in partes varias re-

C per-

percuſſione talia produci φαινόμενα, quæ nobis colorum nomine veniunt. Inter alia probationis argumenta Tractatu toto diffuſiſſima exemplum quoddam cœci proponit, qui jejunus colorum differentias ſolo tactu diſtinguere noverat, & ipſe rigiditatem, vel levitatem partium ſuperficialium erat confeſſus. Conſimile exemplum de alio, qui oculis religatis idem poterat, recenſet *Grimald. in Phyſic. Matheſ.* cujus excerpta habentur *Ephem. Erud. Tom.2. eph.35.*

Quanquam autem Auctor Celeberrimus *c.5. §.5.* de ſe ſcribit, non eſſe ſibi propoſitum Scripto illo colorum eſſentiam docere; tamen ſi conſideraverimus, colorem ab Ipſo dici Lucem modificatam, deinde Ipſum intendere demonſtrare, colores non dari reales, &c. *c.3. §.28.* colorem in tenebris non eſſe; quia modificata Lux in tenebris ſubſiſtere non poteſt, exponere, facilè inde licet concludere, Eum pro Luce, tanquam primo Viſus Objecto ſuum ferre ſuffragium.

Williſ. de fermentat. c.10. eidem ſubſcribens opinioni paucis rationem iſtam exponit, quomodo à corporibus diverſis diverſi gignantur colores, & cum his ſentiunt *Bartholin. de luc. anim. l.3. c.7. Molinett. c.2.* & Archimedes Seculi, *Otto de Gericke Exper. Magdeburg. l.4. c.12.* qui poſtremus verò colores dividit in merè virtuales, qui poſtremus verò colores dividit in merè virtuales, qui ex variâ Lucis, luminisque in ſe reflexione exiſtunt; & materiales, qui materiæ alicui mixti ſunt.

Varias variorum de coloribus hypotheſes ſummo ſtudio collectas vide *in Gammarol. Curioſ. c. XVI. Dn. D. Sachſii*, Patriæ quondam Phoſphori ſplendidiſſimi, & qui ex Eo excerpſit, *G. Voigt. in Diſſert. contra nivis albedinem realem ſect. 2. c.1.*

Notum aliàs eſt Axioma: Propter quod unumquodque eſt tale, illud magis eſt tale. Requiſita, quæ ad ejus veritatem concurrere vult *B. Stahl. Reg. Philoſ. Diſp.7. Reg. 2. p.182.* ſi ad Lucem conferamus & colores, magnum certè allegati Auctores nanciſcentur fundamentum. Experientiæ ſanè non repugnat, pro diverſitate Lucis variari colores, ita ut, quæ ad excellentiorem videantur cœrulea, in tenuiori viriditatē mentiantur; flava, alborem, &c. ut taceamus Chimicos proceſſus,

qui

qui diverſitatem particularem non parum ad colores alterandos concurrere oſtendunt, de quorum principiis etiam quoad hæc ſuo tempore meditationes ſuas edet *Excell. Dn. Præſes*.

Quod ad excellentiam Lucis ab Ariſtotelicis objectam attinet, ad ea egregiè commentatur *Aquapend. part. 3. c. 6.* Lucis duo, *ait*, ſunt extrema: alterum eſt lux vehementiſſima; alterum debiliſſima, utraque extrema ſunt inviſibilia, diverſo tamen modo, alterum enim viſum labefactat, alterum ipſum movere non eſt aptum. At mediæ inter has viſiles luces exiſtunt, aliæ tamen magis, aliæ minus, prout ſcilicet alterutri extremo appropinquant.

Mediâ quaſi inter hos incedunt ſemitâ Medici alii eruditiſſimi, qui tùm Lucem, tùm Colores proprium eſſe Viſus Objectum manifeſtò aſſerunt.

Agmen ducat Celeberrimum Nomen *Sennerti Scient. Nat. l. 7. c. 2.* ubi paucis, &, ceu ſolet, accuratè, poſt allatas aliorum circa hanc Controverſiam opiniones, concludit, ſententias iſtas ſibi invicem non contrariari, dummodò diſtinguatur inter ea, *quæ ſunt viſibilia*, & *quæ actu videntur*; Colorem actu viſibilem nuturâ ſuâ eſſe, ut tamen actu videatur indigere lumine. Et paulò pòſt *p. 571.* Lumen, dum eſt in perſpicuo, non videtur, *ut quod*, ſed, *ut quo*; nec conſpicitur *per ſe*, ſed *per accidens*, quia, ut colores actu videantur, facit.

Succedat *Plempius*, qui *Ophthalmogr. l. 1. c. 17. & l. 2. c. 2.* patrocinium quærens Ariſtotelis Auctoritati, album dupliciter explicat, vel quatenus iſtum colorem ſtrictè, vel, quatenus id, quod natum eſt recipere omnes colores, id eſt, perſpicuum ſeu diaphanum, denotat. Deinde & coloris vocem dupliciter intelligi oſtendit, vel *ſtrictè* pro colore tantùm, vel *latè*, pro colore & luce ſimul, hincq; parùm referre arbitratur, utrum pro objecto Viſus adæquato Colorem, an verò Lucem eligamus.

ὁμόψηφος Magno Sennerto ferè eſt Helmontii Epitomator, *Grembſ. Arb. hom. l. 1. c. 8. §. 13. n. 10.* dum objectum aliud in tenebris viſibile, ut ſplendorem; aliud per medium illuſtratum, colorem puta, oſtendit.

Poſterioribus hiſce nos accedimus, cum quibus & ante-

 riorum

riorum ſententias poſſe conferri & conciliari putamus. Etenim uti de omnibus coloribus univerſaliter affirmari nequit, eos eſſe non reales; ita, ſi conſideremus, quid ſit Lux modificata, coloribus tinctam eam eſſe manifeſtò conſtat. Hinc diſtingui commodè poſſe videtur inter *Objectum primum* & *adæquatum*; inter *objectum præcipuum* ſ. primum, & *ſecundarium*; hujus nomine colore, illius lucido vel lumine intellecto. Τούτῳ γὰρ τῷ διαφανεῖ ἀνταυγέει τὸ φῶς, καὶ τὰ λαμπρὰ πάντα, τούτῳ οὖν ὁρῇ τῷ ἀνταυγέοντι. *Huic enim pellucido, lumen & omnia ſplendida relucent, per hoc igitur relucens videt*, verba ſunt *Coi l. c. t.* 9. Confer *Heer. Obſerv.4.p.74.*

Memini hâc occaſione, *Excell. Dn. Poſnerum, Præceptorem atq; Fautorem Colendiſſimum*, nos in Lectionibus publicis de Animâ docuiſſe, tres viſibilium claſſes à quibusdam conſtitui: Quædam videri ſub lumine alieno & colore proprio, veluti omnia, quæ de die, radiis ſolaribus colluſtrato aëre, apparent: Quædam ſub lumine proprio, & colore alieno, uti ignis, & alia, quæ tàm interdiu, quàm noctu conſpiciuntur: Quædam verò medio ſe habere modo, & videri in die ſub colore proprio & lumine alieno, noctu autem ſub colore alieno, & lumine proprio, quæ ſcilicet noctu fulgent, illoq; fulgore nativum ſuum colorem occultat, e. g. lampyrides, atramentum ſepiæ, ſquamæ piſcium &c.

Vidimus Organum; perluſtravimus etiam Objectum; reſtat, ut, quomodo ad ſenſum concurrat utrumq;, indagemus. Senſum omnem fieri per contactum, vulgò dicitur, hinc *Molinett. c. 1.* non errare nos ſcribit, ſi omnes ſenſus diverſos eſſe tactus aſſeruerimus. Contactum duplicem ponunt Philoſophi: Vel enim corpora remota virtute emiſsâ in ſe invicem agunt, qui contactus dicitur improprius, & virtualis: vel extremis ſuis invicem ſe attingunt, & vocatur corporalis, verus & proprius. Hunc in ſenſu Viſus locum non obtinere, non poteſt eſſe ignotum, cum toto die experiamur, ſi objectum corporaliter tangat oculum, planè nihil videri; ut igitur ad priorem confugiamus, erit neceſſarium.

Communiſſima explicatio apud Auctores in ſpecies viſibilium

bilium intentionales & ſpiritales, quæ ſunt ſimulacra & imagines eorundem, reflectitur, & cum omnes viſionem cum depictione rerum externarum in camerâ obſcurâ comparent, inde aſſerti ſui probationes depromunt; & abhinc ſenſui communi & cerebro communicari docent, uti hæc ulterius *c.5.* expendemus.

Unicum hoc addere liceat, ad objecti perceptionem requiri neceſſariò diſtantiam ipſius ab organo pro ratione luminis proportionatam. Ex contactu hoc non malè elicitur; quia enim virtus exiens requiritur, neceſſe eſt, ut debilitetur, ſi per nimiam diſtantiam eſt percipienda. Nervosè id explicat Magnificus *Dn. de Gericke l.4. c.13.* ubi viſionem per angulum viſualem fieri differens, prout ille vel major, vel minor in oculo efficiatur, ita & Objectum melius, vel minus percipi, adeò ut ſi ita ſit remotum, ut angulum ampliùs conſtituere nequeat, ſed in lineam rectam degeneret, evaneſcere illud paulatim adſtruat.

CAPUT IV.

Medium Viſus perluſtrans.

Species viſibilium intentionales, & contactum organi & objecti mutuum *præcedenti Capite* adduximus. Medium itaq; cujus beneficio hæc operatio procedat, evolvemus.

Ea quidem Democriti quondam fuit perſvaſio, quod ſi vacuum eſſet cœlum inter & terram, fore, ut formicam in cœlo repentem oculis uſurparemus, uti de ipſo refert *Ariſt. l. 2. de anim. c.7.* Eidem aſtipulatus videtur *Keplerus append. ad c.1. Paralip.* quanquam eam mitiget, formicamque ob imbecillitatem inſtrumenti impedientem conſpici poſſe neget.

Abſurditatem Democriti ſufficienter *Ariſtot. l. c.* oſtendit, cui addi illud poteſt, quod Opticorum ſuffragio communi confirmetur, ad meliorem viſibilium cognitionem facere refractionem & unionem. Hæc num in vacuo ſit ſperanda, & non potiùs, ob nullam occurrentem reſiſtentiam, diffuſio eliciatur, demonſtrare incumbit Democrito.

Cæterùm cùm nullum corpus Viſus eſſe medium queat, niſi diaphanum ſit,& ob perſpicuitatem ſuam transmittat ſpecies viſiles; ejus autem diverſitas oculis toto die fiat manifeſta, *Plempius Ophth. l.2.c 6.* tres quaſi conſtituit claſſes & differentias. Primam deſignat corpori omninò translucenti, quod lumen perfectiſſimè, & ſecundum omnes dimenſiones transmittit,quod eſt aër; in alterâ collocat ea,quæ opacorum quadantenus numero accedunt, corpora diaphana quidem, at ob partium denſitatem non adeò perfectè, qualia ſunt aqua, cryſtallus,vitrum &c. Tertiam corpori terreſtriori, cujus extremitas ſit color,tribuit. Pertinet huc Diviſio Ipſius,quam tradit *l.2.c.16.* in medium uniforme, quod æqualibus vel in raritate, vel in denſitate partibus pollens non mutatas ſpecies transmittit; & in difforme, quod medio modo ſeſe habet.

Addunt his alii Auctores, medium eſſe duplex,vel *externum*, quod extra oculi bulbum eſt conſtitutum,ſive aëris ſive, aquæ, vitri,aut alio nomine veniat, & *internum*, quod membranis oculorum inveſtitur. Nos medium viſus conſtituimus uno verbo *τὸ διαφανὲς, pellucidum*, ſeu *perſpicuum*, idque in *ſubtilius* & *craſſius* dividimus, exemplo aëris, aquæ, & aliorum jam adductorum. De hoc obiter Optica axiomata notari poſſunt, quòd *radius ex medio ſubtiliori in craſſius incidens refringatur ad perpendiculum; radius verò ex medio craſſiori in ſubtilius incidens refringatur à perpendiculo.*

Duo, quæ medium hoc viſus concernunt, *ζητήματα* in examen nunc erunt vocanda: Primò etenim Quæſtio oritur: An ad viſum abſolvendum, utrumque medium, & externum & internum neceſſariò concurrat; an alterius præſentia ſufficiat, adeoque etiam intra oculum aliquid videri poſſit?

Poſterius affirmare videtur *Plempius ſæpè laudatus*,atque pro externi medii excluſione *l. 4. Probl. 23.* ea adducit, quod fulgores noctu quoque clauſis palpebris;deinde corpuſcula illa,quæ in humore aqueo vel tunicâ adnatâ filamentorum inſtar repunt, conſpiciantur. Facit huc, quod *Illuſtriſſ. Baco Nov. Org. l. 2. aphor.45.* annotat, audiviſſe ſe ex relatione cujusdam fide digni, quod ipſe in curandis oculorum ſuorum cataractis

feſtu-

feſtucam argenteam, quæ intra primam oculi tunicam ad removendam cataractam intrudebatur, clariſſimè ſupra pupillam ſe moventem vidiſſet.

Eidem placito ſubſcribit *J. Keplerus laudatâ append. ad c. 1. Paralip. p.35.* qui minùs univerſaliter ſequi,ut ſemper requiratur medium ad informandam viſionem, ex ſcintillatione oculorum cognitâ, & perceptione ſpeciei inhærentis in Spiritibus, concludit. Quodque minùs ſentiantur colores proximè admoti oculo, cauſas recenſet: Quia 1. ſi oculum tangeret ſuperficies rei viſibilis, doleret oculus. 2. Unius ſaltim oculi uſus eſſe poſſet. 3. Nec plus de colore cerneretur,quàm quantum intra circulum pupillæ foraminis includi poteſt. 4. Præcipuè quod excludatur omnis illuſtratio coloris, ſine quâ nequit fieri viſio, ſeu non tam nocere excluſionem medii, quàm propinquitatem objecti.

Internum medium & cum hoc, utrumque omitti poſſe *Plempius* ex viſione ſpeciei inhærentis in Spiritibus poſt remotionem rei viſibilis, deinde alieni coloris, quo tunica vitrea proximè adhærens retiformi eſſet imbuta, probare nititur.

At enimverò ſi diſtinguatur inter viſionem accuratam & confuſam, ſeu imperfectam; notetur præterea, excellentem Lucis radium penetrantem adeò eſſe, ut oculos clauſos quoq; moveat,cui ſimile objectum aliud dari nequit,argumentorum horũ vis eludi facilè poteſt. Quid, quod & rationes Keplerianæ omnes, licet invito illo, ex damnis viſus, quæ medium neglectum infert, neceſſitas medii non coactè eliciatur? Filamenta illa oculorum, cum colore vitreæ tunicæ mutato apparentia luci internæ deberi, ab externæ lucis vehementiâ neſcio quo modo turbatæ, ſcribit *Barthol. de luc. anim. l. 1. c. 14.* Percipi verò iſta,non prout ſunt reverâ, ſed vel extra oculum poſita, magnitudine auctâ, vel ſub ratione motus, aliisvè modis,manifeſtiſſimum eſt. Neque per ſe videntur, ſed quatenus objecti veri ſenſibilis radios vel infringunt, vel tingunt, & pro diverſitate hujus reſpectus mutatos ad retinam pervenire faciunt. Ipſe novi experientiâ propriâ, cùm aliquando laborarem excreſcentiâ tenui in tunicâ adnatâ, quæcunque conſpi-

ciebam,

ciebam, puncto quaſi quodam notata mihi apparebant. Huc refero, quod, quia perceptioni viſibilium in medio externo eſt aſſveta Natura, illa in oculo hærentia filamenta, & corpuſcula ſub ideis muſcarum volitantium in aëre ab eâ concipiantur. Tandem ſpecierum inhærentium in ſpiritibus repræſentatio phantaſiæ potiùs, quàm ipſi viſus ſenſui in acceptis eſt referenda. Uberiora qui deſiderat, conſulat *Hippocratem l.c. Laurentium Hiſtor. Anat. l. XI. qu. 2.* & alios.

His itaque moti non à regiâ veritatis nos deflectere arbitramur, ſi ad perfectam, & Definitioni ſuæ reſpondentem Viſionem neceſſariò concurrere & medium externum, & internum ſtatuerimus.

Expedito hoc dubio ad alterum devolvimur, quo controvertunt Scriptores: *An medium ſemper debeat eſſe illuminatum, ſi viſionem exequi debet oculus?*

Rurſum nobis cum *Plempio* erit pugnandum, qui *l.2.c.13.* res, *ait*, ſplendentes etiam foris remotæ in tenebris videntur, & teſtantur exempla Tiberii Cæſaris, Scaligeri, Cardani, Cœlii Rhodigini, & aliorum, qui in denſiſſimâ nocte, & tenebris cernere potuerunt. Jam cum omnis viſio fiat emiſsâ ab objecto viſibili ſpecie, ſequitur, emitti eas quoque poſſe in tenebris.

Ad primum argumentum notamus, non ſemper requiri, ut totum illud, quod inter organum & objectum interjacet, medium omnibus careat tenebris, ſed ſufficere, ſi tantùm circa objectum materiatum aliquâ luce clareat, à quâ radius quidam organum feriat. Cùm itaque corpora ſplendentia potentiſſimè reflectant lucem, imò propriâ luce radient, non mirum eſt, ſi ab eâ emiſſi radii medium pro ſufficienti illius perceptione illuſtrent, ſic in tenebris, ubi medium illuminatum non eſt, cernere poſſumus aſtra, quæ non viderentur, niſi lucerent. Intereà tamen vocabulum *foris* ultra limites ſphæræ activitatis, quâ corpus quodque gaudet, non eſt extendendum. Quod viſionem quorundam in tenebris concernit, hoc tùm organi excellentiæ & puritati, tùm Spiritui viſivo lucidiſſimo ſolet adſcribi, licèt in quibusdam non immeritò illud in vitiis oculorum & viſus cenſeatur. Plurimi namque, qui noctu omnia

mnia penetrant viſu, de die cœcutiunt, & id, ut de cœteris taceamus, de Tiberio memorat *Sveton. in Ejus vitâ §.68.* Neque ab iſtâ particularitate argumentum ſatis firmum ad univerſalitatem deduci poſſe credimus.

Memoranda eſt hoc loco hypotheſis *Highmori Disquiſ. Anat. l.3. part. 2. c.4.* ubi, nullas dari tenebras, licèt ſint denſiſſimæ, quæ non aliquid luminis perpetuò obtineant, demonſtrat. Adamantis ſplendorem in tenebris quod attinet, eum non à luce ingenitâ, ut alii Auctores, deducit, verùm ait, reverà ſplendorem iſtum nihil aliud eſſe, quàm radiorum luminis ſparſorum congregatio ac unio, & ad oculum reflexio. Radios autem, cùm in tenebris forent diſperſi, & parci fuerint, imperceptibiles negligi, cùm verò in adamante (an ratione figuræ, an ſummæ perſpicuitatis, non examinat) collecti ſint, unitos medium quodammodo illuminare, & oculos ſpectantium petere. Quod & in quorundam hominum cryſtallino humore fieri poſſe defendit, & à vario ipſius ſitu, formâ pupillæ, aliisque oculorum nonnullorum accidentibus egregiè confirmat. *Plempius l.2. c.22.* ſuam ſententiam uberiùs explicans illud intendit, Lumen ad viſionem neceſſarium eſſe alterutrius, vel objecti, vel organi ratione, ita, ut ſi illud luce polleat, hoc eâ non indigeat; Sin hoc nitidos emittere poſſit radios, quales ſunt oculi felium, murium, &c. illud poſſit claritate luminis carere. Sed exempla eo loco adducta manifeſtè probant, in objectorum ſplendentium perceptione, nec medium, nec organum propriâ indigere luce, in obſcurorum, vel medium, vel organum debere diffundere aliquid luminis, & ſic per conſequens. Et tali modo conſentientem ſibi veritatem reddit & αὐτόψιαν Auctor Celeberrimus.

CAPUT V.
Modum Viſionis enodans.

IMplicatos Controverſiarum nodos hactenus evaſimus, quod ſi tamen conferantur cum iis, qui hoc Capite venient extricandi, apparebunt leviſſimi.

Inſignis Eruditorum circa modum videndi diſſenſus viget, adeò, ut non injuriâ *Veſalius lib.6. c.16.* conqueri videatur, certò nobis, quî Viſus fiat, non conſtare.

D Con-

Contactum Organi & Objecti eſſe neceſſarium ex ſuperioribus liquet; An verò Organum quid emittat ad objectum, & hâc ratione illud tangat; An objectum ad organum, & quâ virtute transferat ſuam ſpeciem, ſeu, an emiſſione vel receptione ſpecierum viſibilium Viſio contingat, dignum eſt inquiſitu.

Nota eſt Platonis, quam in *Timæo* proponit, ſententia: Dum etenim oculis ignem ineſſe ſuppoſuit, puriorem ipſius partem per oculorum ſolidiorem, anguſtioremque medietatem evolare, & cùm diurnum lumen ſe applicet viſus radio, tunc ea duo inter ſe ſimilia concurrentia atque commixta, quò oculorum acies diriguntur, ibi in unius jam domeſtici corporis cohærere ſpeciem: ubicunq; videlicet tam interni, quàm externi ſit concurſus, edocet. Totum igitur hoc propter ſimilitudinem, paſſionem eandem ſortitum, cùm quid aliud tangit, vel ipſum ab alio tangitur, motū hujusmodi ad corpus omne, perque id ad animam usque diffundens efficere, qui Viſus vocatur, at poſtquam in aërem ſibi diſſimilem erumpens permutatur, & in noctem ignis connatus progreſſus extinguitur, cum nullam habeat cùm proximo aëre, utpote ignis ſplendore carente, naturæ communionem, viſionis radium evaneſcere, viſionem deſinere & ſomnum inducere.

Celeberrimus Bartholinus *de Luc. anim. l. 3. c. 11.* poſtquam Platonis *συναύγειαν* prolixè contra obtrectatores defendit, de loco tantùm illius occurſus dubitat, num juxta Oculum, an prope objectum, an in medio, æquali ab utroq; diſtantiâ poni debeat, & eò ferè inclinat, ut ob Luminis oculorum brevitatem frequentiùs circa oculum exiſtere ducat credibile, niſi quod pro diverſitate utriusque variari locum probabilius dicat. Interea tamen fatetur, obſcuriora hæc eſſe, quàm ut à ſe illuſtrentur ea, in quibus tot ſeculorum ingenia ſine affectu inſigni deſudaſſe affirmat.

Divinum Philoſophum ſecutus *Galenus l. 7. de Hippocr. & Platon. decret. c. 5. & 7.* diffuſiùs, quàm ut hic inſeri poſſit, de modo Viſionis, utrùm emiſſione radiorum viſivorum, an receptione ſpecierum ſenſibilium efficiatur, diſputat. Rationes potiſſimas, quas contra receptionem ſpecierum viſibilium proponit, deſumſit ab Objectorum magnitudine, quam per exiguam pupillam intrare poſſe abſurdum putat; deinde quod objecta viſibilia uno

eodemq;

eodemque tempore ab innumerabilibus oculis cernantur, nec ſitus partium, ſtante hâc hypotheſi, poſſit concipi. Unico, uti ex loco laudato nobis elicere licet, omnia ipſius argumenta axiomate concluduntur, quod, quia præter colores nihil aërē, tanquã medium externum, alterare poſſe credit, præter colores nihil aliud in ſpeciebus viſibilibus per receptionem videri adſtruat.

Grembſius l. c. Certum eſt, *inquit*, ex oculis manare lumen ad res, quod cum lumine rerum conjunctum facit, ut re ipsâ videamus, id quod confirmant ſenes, qui eminùs meliùs vident, quàm cominùs; ſic mulier ſpeculum inficit, ſic Baſiliſcus viſu interimit. Præ omnibus aliis verò per extramiſſionem aſpectum verè fieri, demonſtrare, & Platonem rectè ſenſiſſe, oſtendere conatur latiſſimè *Æmilius Pariſanus l. 10. exerc. de ſubtil. 3. c. 3. p. 422.*

Peripatetici contra ea, quibus & nos aſſociamus, emiſſionem hanc radiorum viſivorum oppugnant, & receptione peragi Viſum rectè ſtatuunt. Rationes horum & antecedentium objectionum ſolutiones videri poſſunt apud *Aquapendentem part. 2. totâ. Plemp. Ophthalm. l. 2. H. Rixner. P. P. Helmſtad. Diſſert. de modo videndi Anno 1661.* publici juris factâ. *Molinett. c. 2. aliosque plures.*

Laurembèrg. Introduct. in Anat. Exerc. 11. c. 5. §. 41. ubi incidit in actionem oculorum, parùm hæc inter ſe differre autumat; Viſio, inquiens, quomodo fiat, diſputant Phyſici, & tres in ſcenam proferunt Heroas, diverſa profeſſos de modo videndi; Platonem per emiſſionem radiorum viſilium: Ariſtotelem per receptionem ſpecierum viſilium: Galenum per utrumque: Non fuiſſet opus tam horribile divortium facere inter iſtos Philoſophos, cùm nullus à vero receſſiſſe videatur. Et omninò quamplurimi ludunt in terminis, & confundunt ipſorum oculorum pellucidum, ſeu radios transmittens, cum ipſis viſivis radiis.

Quò magis concentrati hi feruntur ad oculos, eò meliùs fit receptio. Quod verò non omnes eâdem felicitate gaudeant visûs, præcipuè, quoad remotiora, id non egredientibus ex oculo radiis imputandum eſt, ſed partim conſtitutioni ipſius machinæ, partim objecti, niſi enim ritè ſe hæc habeant, & juſta accedat proportio, quæ pro ipsâ refractione quoq; variat, viſio fieri ritè, nec uno eodemque modo, non poteſt.

Communi adeoq; hodiè Opticorum, Phyſicorum, & Medicorum Conſenſu oculi Actio cum Camerâ obſcurâ egregiè collata ad hunc modum explicatur: Egrediens ex Sole Lux totum mundum illuminat, omniaq; corpora tangit à quibus reflectitur, & colore ipſorum tincta ad oculum propellitur.

Cùm itaque omnia cujuscunq; corporis puncta in Hemiſphærium totum radient, fit, ut per Conum projiciantur in oculi convexam Sphæram, à quâ tamen Radii nonnulli ob denſitatem corporis excluduntur, nec plures, quàm pupillæ foramen capere poteſt, intromittuntur. Coni illius vertex eſt in puncto viſibili, Baſis in humore cryſtallino, ejusq; ſuperficie anteriori; Refractione in corneâ verò nonnihil variatur. Inde novus producitur Conus, cujus Baſis egrediens ex humore cryſtallino, tunicâ araneâ nonnihil alterata in unicum punctum colligitur, ac in retinâ depingitur. Cùm verò non unum punctum corporis objecti in Oculo depingatur, ſed quamplurima, eaq; non in rectâ Lineâ ſemper ſint poſita, fit, ut Coni iſtorum punctorum ſe mutuò interſecent, & ſuperiora quæ ſunt extra oculum, in retinæ inferiori parte, dextra exteriùs, in ſiniſtrâ ejusdem, & vice verſâ ſiſtantur. Egregiè illud declarant exemplis *Sennert. Conſ. & diſſenſ. cap. 10. & Kerger. de ferment. Sect. 1. c. 9. §. 3.*

Inde ea oritur quæſtio intricatiſſima, quare omnia videamus recta, cùm tamen ex ante dictis & experientiâ conſtet, tàm in oculo, quàm in camerâ obſcurâ, Objecta formari inverſa?

Alii quidem imperitè id negant; *Alii* refringi & corrigi ab humore cryſtallino adeoq; rectas exhiberi opinantur ſpecies, quod experientiæ repugnare ſuprà jam *c. 2.* diximus; Plurimi verò, & quidem accuratiores, concedunt etiam in retinâ inverſa pingi, quod & veritati conſentaneum eſt, ut adeò quoad prius hoc ſeu τὸ ὅτι nullum ſit dubium, ſed τὸ διότι in varias diſtraxit Auctores opiniones. *Alii cum Keplero c. 5. n. 2.*, omninò ita fieri debere aſſerunt, & erectâ exiſtente picturâ erraturos nos potiùs, quia, ut loca reſpondeant, in paſſione patientia agentibus è regione oportet eſſe oppoſita. Tum autem perfectè ſunt loca oppoſita, cum idem centrum mediat in lineis oppoſitionum omnibus, quod non erat futurum, ſi pictura erecta fuiſſet, itaq; inverſâ figurâ, etſi univer-

ſaliter

ſaliter& reſpectu communis alicujus lineæ de.
tantur, dextra tamen rei dextris picturæ, & ſup
cturæ (ſui ipſius reſpectu) perfectè opponuntur,
vo; ubi latiùs id deducitur.

Alii communem ſenſum quaſi poſticâ parte poſitum ap
hendere ſpecies parte anticâ impreſſas, ut rectas, aſſerunt.

Alii cum Carteſio dioptr. c.4. & 6. ſenſum animæ principaliter adſcribentes hanc ab iſtâ imagine nihilum aut certè perexiguum contemplari, quæ in fundo retinæ ſiſtitur, & motum tantùm eſſe, qui moveat animam, & ſenſum excitet, hanc ſingula loca cognoſcere, quæ jacent in rectâ aut quaſi rectâ lineâ, & ita mirandum non eſſe, corpora in naturali ſitu videri, quamvis imago in oculo delineata contrarium habeat. Quemadmodum cœcus ſimul objectum, quod eſt ad dextram, ope manus ſiniſtræ & quod ad ſiniſtram ope manus dextræ animadvertit.

Alii denique à judicio noſtro corrigi volunt depravatam figuram, quod juſtam rerum magnitudinem, ſitumq; ex receptis ſpeciebus exilibus diſcernit, quæ verba ſunt *Bartholini Anat. reform.l. 3.c.8.* ubi de hâc ipſa re pluribus agitur.

Huic aſſerto poſteriori, præ reliquis probabiliori, jungimus rationem aliam, quam ex informatione Excellentiſſimi & Celeberrimi *Dn. Weigelii* noſtri hauſimus: Quod ſcilicet ſpecies in retinâ inverſæ, nihilominùs judicentur erectæ, prout res ipſæ ſunt, dependet à nudâ conſvetudine, & ab incunabulis initâ adſvefactione. Cùm enim Infantes id, quod in imo retinæ eos movet, palpando ſemper deprehendant ſuperius eſſe, & contrà; contrahunt inde habitum ita ſemper exiſtimandi. Deprehendunt autem inferius retinæ reſpondere ſuperiori ipſius objecti, quando non utrumq; ſimul, ſed alterutrum ſaltem movetur, & utrumq; tamen ſimul in oculos incidit; hâc enim diverſitate motus monentur, utra pars utri plagæ in retinâ reſpondeat. Accedit, quod palpando identitatem figuræ, quâ objectum cum ſpecie convenit, ex hâc & illâ parte pro exploratâ primùm aſſequantur, & ita motu ſimul & figurâ determinant imaginationem.

Celeritatem hujus ſenſus præter id, quod lumen ſit ſubſtantia ætherea & penetrans, in nervorum ſubſtantiam molliorẽ, & à principio minùs remotam, refert *Molinett. c. 2.*

Binos

...onceſſiſſe animalibus memoravi-
...nunc veniet diſquirendum.
...ennert.*Inſtit. l.1. c.12. & Camerar. Centur. 2.*
...*m.65. & 66.* patet, *I.B. Portæ l.6.de refract.c.1.* nos
...oculo videre placet, quod clarum reddere allaborat,
...erpoſito inter utrumq; oculum pariete, vel tabulâ uno
...tum legamus oculo, alterô,licet aperto,nihil videamus. Deinde ſi quis baculum ante ſe ita collocaverit,ut rimæ alicujus parietis rectà objiciatur: ſi ſiniſtrum oculum clauſerit,baculus non videbitur à rimâ dimotus, quia unusquisque dextro oculo cernit, ut dextrâ manu præcipuè utitur; at ſi dextrum oculum clauſerit, illicò baculus ad dextram partem accedere videtur. Tandem, uti in præcedentibus jam obſervavimus, exemplo oculorum avium præprimis, qui ſunt à lateribus, exiſtimat ideò duos creatos eſſe oculos,ut ab utroq; latere irruentibus periculis proſpiceremus.

Ingenio non caret Portæ ſententia, intereà abſit, ut ob experimenta varia unico tantùm nos oculo uti credamus. Etenim, quod primum Neapolitani argumentum attinet, ad id ſciendum, ideò unico tunc nos oculo tantùm cernere,quia,dum uterq; oculus motu ſimultaneo in unicum dirigitur objectum, tabellâ interjectâ alter ab eo munere excluditur,ideoq; non mirum,ſi illo nihil ampliùs videatur. Ad ſecundum ex *Plempio* & αὐτοψίᾳ notamus, diſtantias rerum nos exactiùs utroquè oculo percipere. Etenim ſit aliquod objectum poſitum tam propinquũ, ut manibus attingi queat; cognoſces illud quidem alterutro oculorum clauſo; ſi verò id contrectare niſus fueris eo in loco, ubi tibi apparet, eventu fruſtraberis. Quid, quod & ſitus objectorum non niſi utroque lumine poſſit agnoſci. Stet aliquis, quod exemplum eſt *Galeni X. de U.P. c.12.* juxta columnam, deinde utrumque oculum viciſſim claudat,columna, ſi dextrum cohibuerit, ad dextrum latus declinata; ſin ſiniſtrum,ad ſiniſtrum flexa; ſin verò utrumque aperuerit,in medio utriusque collocata,& verum locum, ſitumque obtinens apparebit. Et hâc ad latera declinatione columna quædam objecta poſt illam jacentia nunc manifeſtat, nunc occultat. Tertiò, quod ad uſum oculi utriusque à *Portâ* allatum, optimè is, cum iis, quos ſuperiùs circa hunc numerum annotavimus, con-

jungi

jungi poterit, neque enim hoc poſ
verò Natura potuerit unici oculi f
ctè non negaverimus *Portæ*, cùm ea
etiam abſurdum, videntem oculum non vider
perſpiciente alter, ſanus nihilominùs & vegetus, in actio
rat. Viſio itaque fit utroq; oculo, licèt ſi uno ſolùm objecta intue
mur, magis citra parallaxin, ſin duobus, cum parallaxi id fiat.

Diluto iſtoc dubio, & evictâ, uti nobis videtur, neceſſitate utriusq; oculi, ulterius & hoc erit decidendũ: Quare, cum utroq; oculo percipiamus objecta, gemina nobis non appareant omnia?

Ea quidem quorundam eſt ſententia, illud inde fieri, quod nervi optici in medio viæ conjungantur. Auctores hos rem acu non tangere, elegantiſſimè demonſtravit *B. Rolf. Diſſ. Anat. l 4. c. 3.* Conjunctionem hanc nervorum eo potiùs fini, ut molliſſima corpora non rumpantur, & uterq; ad utrumque oculum valeat egredi, quod futurum aliàs erat impoſſibile, factam eſſe, edocent alii.

Aliorum mentes, quatenus hanc controverſiam dirimere laborant, proponit *Bartholin. Anat. Ref. l. c.*

B. Schelhammer. Differt. cit. coroll. 1. quod res una non appareat gemina, vera cauſa videtur, *ait*, unius objecti in eandem utriusq; ſenſorii partem projectio, cui *Aquap. part. 3. c. 1.* ſubſcribit, eò referens cauſam, quod in eodẽ plano uterq; oculus eſt poſitus.

His ſi adjungamus *Laurentium Hiſt. Anat. l. 11. c. 4.* motui oculorum ſimultaneo id adſcribentem, manifeſtiſſima emicat veritas. Ita enim eſt, ſi oculum alterutrum digito ſurſum, ſeu deorſum moveris, altero in naturali ſitu relicto, omnia gemina apparebunt, quod ſi verò iſtum clauſeris, qui nativum obtinet locum, etiamſi alterum variè moveris, non apparebunt ampliùs objecta gemina, ſed pro motus diverſitate, vel ſuperiora, vel inferiora. Magnoperè huc ſpectant, & legi merentur, quæ *Laurentius l. cit. Quæſt. 6.* præclariſſimè exequitur.

His ita ad Colophonem perductis, cuivis, qui partium oculi ſtructuram examinat, & cameræ obſcuræ conſiderationem vocat in ſubſidium, faciliimè cujusvis ſ. membranæ ſ. humoris officium patebit.

Sub finem tamen recordamur verborum *Illuſtris Boylii exper.*

de

...amus, non poſſumus. ...re tibi, vel etiam mihi, per- ...olorum rationem: Etenim ad tale ...e prius vellem, quid ſit Lux, & ſi ſit corpus, ...ane vel corporis motus eſſe videtur:) quodnam ...puſculorum, quoad magnitudinem & figuram, eam con- ...tur, quâ celeritate illa progrediantur, & circa propria centra rotentur. Deinde, ſcire naturam Refractionis cuperem, quæ eſt ex reconditiſſimis (ſi explicare eam velis, non ſpecioſè, ſed ſolidè) quas in Phyſicis deprehendi: Porrò ſcire vellem, quod genus qui- que gradus commixturæ tenebrarum, umbrarumve fiat per Re- fractiones, vel Reflexiones, vel utrasq;, in ſuperficialibus particu- lis iſtorum corporum, quæ colluſtrata conſtanter exhibent, unum quidem, exempli ergò cœruleum, alterum flavum, tertium rubrū colorem. Ulteriùs edoceri cuperem, cur hæc Lucis & umbræ con- temperatio, quæ fit, verbi gratiâ à cuticulâ maturi ceraſi, exhibe- at colorem rubrum non verò viridem, & folium ejusdem arboris exhibeat potiùs viridem, quàm rubrum; & poſtremò, quare, cum Lux, in colores hoſce modificata, nonniſi conſtet ex corpuſculis, contra retinam vel Optici nervi medullam motis, non merum ibi det ictum, ſed producat Colorem, cum acus, oculum itidem ſauci- ans, non colorem, ſed dolorem eſſet productura.

Quo Viri Maximi effato veriſſimo Lectori Benevolo tenuitatem meam, & errata, quæ paſſim in Diſſertatione hâc obviā inveniet, excuſo. Et ſi per ipſius licet indulgentiam, vetus mihi dictum applico: Qui nunquam malè, nunquàm benè, faſcinationes oculorum cenſoriorum averruncaturus.

DEO SOLI GLORIA.

TE videam? loquitor, celebrata parœmia fertur
Philoſophi, viſum docto è ſermone putantis.
Ut videant patrii Semones, quanta profectus
promoveat Tua ſedulitas intenta gerendis,
ceu fas eſt, rebus, loqueris de ponte cathedræ
publicitùs, plaudente choro Charitum atque Medentum.

BURGIO meo PLUS ULTRA! adclamo, & doctè elaboratæ Diſputationis unaque profectuum laudabilium teſtimonium ex merito perhibeo

PRÆSES.

HActenus in ſtudiis benè Te vidiſſe videnda,
Hæc Tua de Viſu Scripta docere queunt.
Perge videndo, vide, quæcunque videnda videbis:
Hinc is, qui viſus, quique videris, eris!

Joh. Fridr. Droſchelius. LL. Stud.